

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОРЯДКУ ВЕДЕННЯ ДЕПУТАТАМИ МІСЦЕВИХ РАД ПРИЙОМУ ВИБОРЦІВ ТА ОФОРМЛЕННЯ, ПОДАННЯ, РОЗГЛЯД І ДОКУМЕНТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗВЕРНЕНЬ, ЗАПИТАНЬ І ЗАПИТІВ ДЕПУТАТІВ

Василь СКРИПНИЧУК,
голова Івано-Франківської
обласної ради,
кандидат юридичних наук

Методичні рекомендації розроблені відповідно до Закону України «Про статус депутатів місцевих рад». Депутат місцевої ради є представником інтересів територіальних громад, а тому має перед своїми виборцями певні обов'язки.

У ВИБОРЧОМУ ОКРУЗІ ДЕПУТАТ МІСЦЕВОЇ РАДИ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ:

- визначити і оприлюднити дні, години та місце прийому виборців, інших громадян;
- вести регулярний, не менше одного разу на місяць, прийом виборців, розглядати пропозиції, звернення, заяви і скарги членів територіальної громади, вживати заходів щодо забезпечення їх оперативного вирішення.

При цьому треба зазначити, що місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації державної і комунальної форм власності, їх посадові особи зобов'язані сприяти депутатів місцевої ради в організації прийому громадян, розгляді їх пропозицій, заяв, скарг, у створенні інших необхідних для його депутатської діяльності умов.

РОЗГЛЯД ДЕПУТАТОМ МІСЦЕВОЇ РАДИ ПРОПОЗИЦІЙ, ЗАЯВ І СКАРГ ГРОМАДЯН

Депутат місцевої ради розглядає пропозиції, заяви і скарги громадян, які надійшли до нього, вживає заходів щодо їх своєчасного, обґрунтованого вирішення.

Пропозиції, заяви і скарги громадян розглядаються як усні, так і письмові.

Депутат місцевої ради вивчає причини, які породжують скарги громадян, і вносить свої пропозиції щодо їх усунення до органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян.

ДЕПУТАТ МІСЦЕВОЇ РАДИ СИСТЕМАТИЧНО ВЕДЕ ПРИЙОМ ГРОМАДЯН

Особистий прийом громадян депутат місцевої ради проводить у спеціально визначених для цього місцях у приміщеннях органів місцевого самоврядування щомісяця у визначені депутатом день і час.

Графік особистого прийому громадян депутатом місцевої ради оприлюднюється у приміщеннях відповідних рад та у місцевих засобах масової інформації.

Попередній запис на особистий прийом до депутата місцевої ради проводиться помічниками-консультантами депутата або працівниками виконавчих органів місцевих рад. Особистий прийом громадян у дні, не визначені графіком, може проводитися депутатами місцевих рад на їх розгляд.

Для запису на особистий прийом (чи на його початку без запису) громадянин повинен пред'явити документ, що засвідчує його особу. Під час попереднього запису на особистий прийом з'ясовується прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, зміст порушеного питання, до яких посадових осіб чи органів державної влади він звертався і яке було прийняте рішення, визначається посадова особа чи орган державної влади, до компетенції яких належить вирішення питання, вивчаються документи, інші матеріали, що подаються громадянином для обґрунтування своєї заяви (клопотання), скарги або пропозиції (зауваження).

Не допускається з'ясування відомостей про особу громадянина, що не стосуються його звернення.

Повторний прийом громадянина з питання, яке вже розглядалося депутатом місцевої ради, може проводитися в разі, якщо питання, порушене у першому зверненні, не було вирішено по суті. У разі повторного звернення громадянина вивчаються матеріали з порушеного питання, з'ясовуються причини повторного звернення, надаються необхідні роз'яснення та можлива допомога.

Під час проведення особистого прийому громадян можуть бути присутні їх представники, повноваження яких оформлені у встановленому порядку, та/або особи, які перебувають у родинних відносинах з такими громадянами. Присутність сторонніх осіб під час проведення особистого прийому громадян не допускається.

Письмове звернення, яке подається громадянином на особистому прийомі, оформлюється відповідно до вимог статті 5 Закону України «Про звернення громадян»:

«У зверненні має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, викладено суть порушеного питання, зауваження, пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги.

Звернення може бути усним (викладеним громадянином і записаним посадовою особою на особистому прийомі) чи письмовим, надісланим поштою або переданим громадянином до відповідного органу, установи особисто чи через уповноважену ним особу, якщо ці повноваження оформлені відповідно до чинного законодавства.

Звернення може бути подано як окремою особою (індивідуальне), так і групою осіб (колективне). Письмове звернення повинно бути підписано заявником (заявниками) із зазначенням дати.

ЗРАЗОК 1. Бланк журналу реєстрації звернень громадян

№	Дата	Прізвище, ім'я, по батькові заявника	Повна адреса	Вид звернення (зауваження, пропозиція, заява, скарга, прохання, вимога) (індивідуальне чи колективне)	Суть порушеного питання	Кому перенаправлено для розгляду	Результати розгляду

Звернення, оформлене без дотримання цих вимог, повертається заявникові з відповідними роз'ясненнями не пізніше як через десять днів від дня його надходження.

Про результати розгляду звернення громадянину повідомляється письмово або усно (за його бажанням).

Звернення громадян на особистому прийомі реєструються депутатом або його помічником-консультантом у спеціальному журналі, звіт про розгляд таких звернень подається депутатом до відповідної ради (зразок 1).

Виконавчі органи відповідних рад на основі поданої депутатами місцевих рад інформації проводять систематичний аналіз і узагальнення звернень громадян на особистому прийомі депутатів місцевих рад, подають відповідну інформацію один раз в рік керівництву відповідної ради.

Депутат місцевої ради може направляти одержані ним пропозиції, заяви і скарги до відповідних органів, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, об'єднань громадян, якщо вирішення питань належить до їх повноважень, які зобов'язані розглянути їх відповідно до закону і про результати повідомити заявника, а також депутата місцевої ради (зразок 2).

установ, організацій незалежно від форми власності, органами об'єднань громадян надісланих ним пропозицій, заяв, скарг виборців.

ДЕПУТАТСЬКЕ ЗВЕРНЕННЯ, ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ, ДЕПУТАТСЬКЕ ЗАПИТАННЯ

При здійсненні депутатських повноважень депутат місцевої ради має право на депутатське звернення, депутатський запит, депутатське запитання.

Депутатське звернення — викладена в письмовій формі вимога депутата місцевої ради з питань, пов'язаних з його депутатською діяльністю, до місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, а також керівників правоохоронних та контролюючих органів, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, розташованих на території відповідної ради, здійснити певні дії, вжити заходів чи дати офіційне роз'яснення з питань, що належать до їх компетенції (зразок 3).

Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та їх посадові особи, а також керівники правоохоронних та контролюючих органів, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, розташованих на території відповідної ради, до яких звернувся депутат місцевої ради, зобов'язані у десятиденний строк розглянути порушене ним питання та надати йому відповідь, а в разі необхідності додаткового вивчення чи перевірки дати йому відповідь не пізніше як у місячний строк.

Якщо депутатське звернення з об'єктивних причин не може бути розглянуто у встановлений строк, депутату місцевої ради зобов'язані письмово повідомити про це з обґрунтуванням мотивів необхідності продовження строку розгляду.

Депутат місцевої ради може взяти участь у розгляді свого звернення, про що місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та їх посадові особи, керівники підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, розташованих на території відповідної ради, повинні йому повідомити завчасно, але не пізніше як за п'ять календарних днів.

Якщо депутат місцевої ради незадоволений результатами розгляду свого звернення, або якщо місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та їх посадові особи, керівники підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, розташованих на території відповідної ради, ухиляються від вирішення порушеного у зверненні питання у встановлений строк, він має право внести депутатський запит відповідно до статті 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад».

Депутатський запит — це підтримана радою вимога депутата місцевої ради до посадових осіб ради та її органів, сільського, селищного, міського голови, керівників підпри-

ЗРАЗОК 2. Оформлення направлення пропозицій, заяв і скарг

Депутат _____ ської обласної ради

Вибраний Іван Іванович

10 березня 2011 р.

Голові _____ ської районної державної адміністрації

Шановний _____

До мене з пропозицією (заявою, скаргою) звернувся громадянин Іванчук В.П. Прошу розглянути цю пропозицію (заяву, скаргу) (додається) і про результати розгляду повідомити заявника, а також мене, за такими адресами:

_____
_____

З повагою,
депутат _____ ської обласної ради

Іван Вибраний

Депутат місцевої ради в межах своїх повноважень здійснює контроль за розглядом відповідними органами підприємств,

ЗРАЗОК 3. Оформлення депутатського звернення

Депутат _____ ської обласної ради

Вибраний Іван Іванович

10 березня 2011 р.

Депутатське звернення

до голови _____ ської районної державної адміністрації

До мене звернувся громадянин Іванчук В.П., якого начальник відділу культури районної державної адміністрації звільнив з посади директора будинку культури, що розташований у селі Далекому, а також призначив на цю посаду іншу особу.

Як стало відомо за даними сільського голови села Далеке, будинку культури (як приміщення, так і установа) належить до комунальної власності територіальної громади села.

Відповідно до статті 13 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» вимагаю роз'яснити мені правомірність вчинених начальником відділу культури районної державної адміністрації дій щодо звільнення і призначення директора будинку культури у селі Далекому. У випадку порушення законодавства про працю, прошу вжити заходів щодо відновлення законності.

Особисто маю намір узяти участь у розгляді цього звернення.

Відповідь прошу надати мені у десятиденний строк у письмовому вигляді в індивідуальному порядку за адресою:

(оголосити на черговій сесії обласної ради).

**З повагою,
депутат _____ ської
обласної ради**

Іван Вибраний

емств, установ і організацій незалежно від форми власності, які розташовані або зареєстровані на відповідній території, а депутата міської (міста обласного значення), районної, обласної ради — також до голови місцевої державної адміністрації, його заступників, керівників відділів і управлінь з питань, які віднесені до відання ради.

ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ ДЕПУТАТСЬКОГО ЗАПИТУ

Депутатський запит може бути внесений депутатом місцевої ради або групою депутатів попередньо або на пленарному засіданні ради у письмовій чи усній формі. Запит підлягає внесенню до порядку денного пленарного засідання ради.

Депутатський запит обговорюється у разі необхідності на пленарному засіданні місцевої ради.

Рада може зобов'язати відповідний орган подати у встановлений нею строк звіт про виконання рішення по запиту депутата місцевої ради.

Орган або посадова особа, до яких звернуто депутатський запит, зобов'язані у встановлений радою строк дати офіційну письмову відповідь на нього відповідній раді і депутату місцевої ради. Якщо запит з об'єктивних причин не може бути розглянуто у встановлений радою строк, то орган або посадова особа зобов'язані письмово повідомити раді та депутатові

місцевої ради, який вніс запит, і запропонувати інший строк, який не повинен перевищувати один місяць з дня одержання запиту. Відповідь на запит у разі необхідності розглядається на пленарному засіданні ради.

Депутат місцевої ради має право дати оцінку відповіді на свій депутатський запит. За результатами відповіді на депутатський запит може бути проведено обговорення, якщо на цьому наполягає не менше 1/4 присутніх на засіданні депутатів місцевої ради. Посадових осіб, до яких звернуто запит, своєчасно інформують про дату та час обговорення відповіді на запит радою. Вони або уповноважені ними особи мають право бути присутні на цьому засіданні ради.

За результатами розгляду відповіді на депутатський запит рада приймає відповідне рішення.

Депутатське запитання — це засіб одержання депутатом місцевої ради інформації або роз'яснення з тієї чи іншої проблеми. Відповідь на запитання може бути оголошено на сесії ради або надано депутату місцевої ради в індивідуальному порядку. Запитання не вноситься до порядку денного сесії, не обговорюється і рішення по ньому не приймається.

Депутатське запитання може бути як письмовим, так і усним.

Пропозиції і зауваження, висловлені депутатами місцевої ради на сесіях ради або передані в письмовій формі головному на її пленарних засіданнях, розглядаються радою або за її дорученням постійними комісіями ради чи надсилаються на розгляд підзвітним і підконтрольним органам та посадовим особам місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, керівникам відповідних підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, які зобов'язані розглянути ці пропозиції і зауваження у строки, встановлені радою, і про результати розгляду повідомити безпосередньо депутатів місцевої ради, які внесли пропозиції чи висловили зауваження, а також відповідну раду.

Рада та її виконавчі органи забезпечують виконання пропозицій і зауважень депутатів місцевої ради, схвалених радою, інформують депутатів про реалізацію пропозицій і зауважень, внесених ними на сесіях рад.

Депутат місцевої ради має право порушувати в раді та її органах питання про необхідність проведення перевірок з питань, що належать до компетенції відповідної ради, діяльності розташованих на її території підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, виконавчих органів ради, а депутати обласних, районних рад — відповідних місцевих державних адміністрацій в частині повноважень, делегованих їм обласними, районними радами, а також за дорученням ради або її органів брати участь у перевірях виконання рішень ради.

Депутат місцевої ради має право вносити пропозиції щодо усунення недоліків і порушень керівникам підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, органів, діяльність яких перевірялася, а також органам, яким вони підпорядковані, порушувати питання про притягнення до відповідальності осіб, з вини яких сталося порушення.

У разі виявлення порушень законодавства України депутат місцевої ради звертається з цього приводу до відповідних органів державної влади.

Депутат місцевої ради за дорученням ради бере участь у депутатських перевірях з питань, які належать до відання ради, здійсненні контролю за виконанням рішень ради. Про результати перевірки та пропозицій щодо них депутат місцевої ради доповідає раді або її органу, за дорученням яких здійснювалася перевірка.

ПРАВО ДЕПУТАТА НА НЕВІДКЛАДНИЙ ПРИЙОМ

Депутат місцевої ради на території відповідної ради має право на невідкладний прийом посадовими особами місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, керівниками підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, розташованих на території відповідної ради, з питань депутатської діяльності.

Посадові особи місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, керівники підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, розташованих на території відповідної ради, на звернення депутата місцевої ради надають йому довідкові матеріали та іншу інформацію, необхідні для здійснення депутатських повноважень.

Порядок відвідування депутатом місцевої ради підприємств, установ і організацій, діяльність яких пов'язана з державною або іншою таємницею, що охороняється законом, встановлюється відповідними нормативно-правовими актами.

ПРАВО ДЕПУТАТА МІСЦЕВОЇ РАДИ ВИМАГАТИ УСУНЕННЯ ПОРУШЕННЯ ЗАКОННОСТІ

Депутат місцевої ради як представник інтересів територіальної громади, виборців свого виборчого округу у разі виявлення порушення прав та законних інтересів громадян або інших порушень законності має право вимагати припинення порушень, а у разі необхідності — звернутися до відповідних місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, а також до правоохоронних і контролюючих органів та їх керівників, з вимогою вжити заходів щодо припинення порушень законності. У разі виявлення порушення законності депутат місцевої ради має право на депутатське звернення до керівників відповідних правоохоронних чи контролюючих органів.

Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, об'єднання громадян, керівники підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, до яких звернувся депутат місцевої ради, зобов'язані негайно вжити заходів до усунення порушення, а в разі необхідності — до притягнення винних до відповідальності та повідомити про це депутата місцевої ради.

У разі нежиття відповідних заходів посадові особи місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та керівники правоохоронних і контролюючих органів, до яких звернувся депутат місцевої ради, несуть адміністративну або кримінальну відповідальність, визначену законом.

ЗВІТИ ДЕПУТАТА МІСЦЕВОЇ РАДИ ПЕРЕД ВИБОРЦЯМИ ТА ЗУСТРІЧІ З НИМИ

Депутат місцевої ради періодично, але не менше одного разу на рік, зобов'язаний звітувати про свою роботу перед виборцями відповідного виборчого округу, об'єднаннями громадян. Рада визначає орієнтовні строки проведення звітів депутатів місцевої ради перед виборцями.

Звіт депутата місцевої ради повинен містити відомості про його діяльність в раді та її органах, до яких його обрано, а також про його роботу у виборчому окрузі, про прийняті радою та її органами рішення, про хід їх виконання, про особисту участь в обговоренні, прийнятті та організації виконання рішень ради, її органів, а також доручень виборців свого виборчого округу.

Звіт депутата місцевої ради може бути проведено в будь-який час на вимогу зборів виборців за місцем проживання, трудової діяльності або навчання, а також органів самоорганізації населення.

Депутат місцевої ради не пізніше як за сім днів повідомляє виборців про час і місце проведення звіту через місцеві засоби масової інформації або в інший спосіб.

Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, керівники підприємств, установ і організацій державної і комунальної форм власності зобов'язані сприяти депутатам місцевих рад в організації їх звітів (зустрічей) перед (з) виборцями шляхом надання приміщень, інформаційних та інших довідкових матеріалів, необхідних депутату місцевої ради, на прохання депутата здійснювати інші заходи, пов'язані з проведенням його звіту (зустрічі) перед (з) виборцями, у тому числі сприяти оповіщенню виборців про час і місце його (її) проведення. Рішення з питань організації звітів (зустрічей) депутата з виборцями приймається на засіданні місцевої ради.

Депутат місцевої ради інформує раду та її виконавчі органи про результати обговорення його звіту, зауважень і пропозицій, висловлених виборцями на адресу ради та її органів, а також про доручення, дані депутатів у зв'язку з його депутатською діяльністю.

Витрати, пов'язані з проведенням звітів депутатів місцевої ради перед виборцями та зустрічей з ними, здійснюються за рахунок відповідних місцевих бюджетів у межах затверджених на зазначені цілі видатків.

Звіти і зустрічі депутатів місцевої ради з виборцями висвітлюються засобами масової інформації.

ДОРУЧЕННЯ ВИБОРЦІВ

Виборці можуть давати своєму депутату місцевої ради доручення на зборах під час його звітів чи зустрічей з питань, що впливають з потреб відповідного виборчого округу чи територіальної громади в цілому.

Доручення виборців не повинні суперечити законодавству України, а їх виконання має належати до відання місцевих рад та їх органів.

Доручення виборців депутатам місцевої ради має бути підтримане більшістю учасників зборів.

Доручення виборців, виконання яких потребує прийняття відповідною радою або її виконавчим органом рішення, фінансових або інших матеріальних витрат, доводяться депутатом місцевої ради до відома відповідної ради або її органів.

Рада та її органи аналізують доручення виборців, дані депутатам місцевої ради, та з урахуванням матеріальних, в тому числі і фінансових, можливостей приймають відповідні рішення щодо їх реалізації. Рішення з цих питань доводяться до відома депутатів місцевої ради та територіальної громади.

Доручення виборців враховуються при розробці програм економічного та соціального розвитку відповідної території, місцевих економічних програм, складанні бюджету, а також при підготовці рішень з інших питань.

Депутат місцевої ради бере участь в організації виконання доручень виборців як самостійно, так і в складі постійних і тимчасових комісій ради або в складі утвореної з цієї метою депутатської групи, може залучати до їх виконання органи самоорганізації населення, а також виборців відповідного виборчого округу.

Контроль за виконанням доручень виборців здійснюється відповідними радами, їх органами та депутатами місцевих рад. Органи, які в межах своїх повноважень забезпечують реалізацію доручень виборців, один раз на рік інформують раду про хід їх виконання.

Депутат місцевої ради періодично інформує своїх виборців про результати розгляду радою та її виконавчими органами доручень виборців та особисту участь в організації їх виконання.